

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

B r e v e ,

angaaende Opdragelsen og Dannelsen

i

de lærde Stoler

af

Ditl. Karl Wilh. Baumgarten-Crusius.

Overfattede og udgivne

som Indbydelsesstiftet til den offentlige Examens

i

Viborg Cathedralsskole 1825

af

F. Hasselbalch,

Rector.

W i b o r g .

Trykt hos A. S. Just og R. P. Dons.

Indledning.

I Maret 1823 udkom i Leipzig et lidet Skrift under Titel: "Ueber einige Mängel in unsere jetzigen gelehrten Schulbildung von einem akademischen Lehrer:" Dette blev i Leipziger Literatur Zeitung for 1824 anmeldt og saare fordeelagtigen bedømt, og det har egentlig foranlediget Forfatteren til at skrive de Breve, af hvilke her leveres en Oversættelse. Disse Breve omtales ligesledes i samme Literaturtidende med udmærket Nos. Bogen selv blev Oversætteren tilsendt af en Mand, hvis gjeldende Anbefaling, der stemmede med Recensentens, bestyrkede den Beslutning hos mig at klæde den i dansk Dragt, og saaledes bidrage til at giøre dette indholdsrike Skrift

mere bekjendt. Wel tilstaaer jeg, at ikke Alt er anvendeligt paa Forfatningen i de saakaldte lærde Skoler i Dannemarke, men til at uddrage, hvad der kunde være anvendeligt, hører vist nok en langt noiere Kundskab em og Kjendskab til Underviisningsvæsenet i det Hele og i enkelte Dele, end jeg tilstreer mig at besidde. Jeg maae dersor overlade den ssjonsomme Læser selv at gjøre passende Unvendelse. — Saa meget tor jeg frimodigen yttre, at, hvorvel Ingen kan med større Tafnemmelighed erkjende, hvormeget der i de to sidste Decennier er virket til en mere hensigtsmæssig Underviisning i de lærde Skoler og hvor himmelvid en Forstjel der er paa de Grundsætninger, man i Henseende til Fremgangsmæaden nu bisfalder, i Sammenligning med dem, som forhen varre gjeldende i Almindelighed, saa vil man dog indvillige mig, at, om man end ei foranledigedes til at ssildre Brostfældigheder i det lærde Skolevæsen med saa stærke Farver, som den forevigede, saare fortjen-

te Skolemand, J. H. Laubør; saa er det dog vist, at der vel endnu kan tænkes paa Forbedringer, og at altsaa den Opferdring, som findes i nærværende Skrift til atter at lade høre et Ord om en for alle vigtig Gjenstand, kan vel anses passerende efter mange Aars Hvile, i hvilke der har været som en Overflommelse af merkantilske, økonometiske og matematiske Skrifter. Det vilde dog vel være en ligefaa god Anvendelse af Sværte og Papiir, som den der navnligen i vojt Fædreland gjores for en stor Deel ved at slænke os i Hobeviis det usleste Smøreri af Romaner og Moverskabslæsning og en deshværrer alt for ster Møngde Pjecer af polemisk Indhold, hvori man rigtig nok ikke sporer mindste Sandhed i Digerens dædicisse arzes emolit mores: rimeligt, fordi Ordet fideliter og maaske ingenuas forbigaaes og glemmes af Mange.

Dog, jeg maae bede om Tilgivelse for denne lange Indledning, hvori det alene funde være fornø-

dent at underrette Læseren om, at, da usforudseede
Omstændigheder hindrede mig i at udgive som Hædbu-
delsesskrift til den forestaaende Examen det, jeg egent-
ligen havde bestemt til denne Hensigt, saa valgte
jeg som noget ganske passende at oversætte disse
tvende første af Forfatterens Breve, og saafremt de
ei aldeles mishage, eller og dette ei skulde være en
Opfordring til en Dueligere at give os det Hele,
forsynt med de nødvendige og onskelige Bemærk-
ninger, da vil jeg i Tillid til skaansom Overbærelse
besørge Skriften oversat enten førstlæst eller og fortæ-
sat ved lignende Lejlighed.

Oversætteren.

Første Brev.

Dine sidste Esterretninger have efterladt et dybt Indtryk paa mig. Saa Meget sorgeligt, der mere eller mindre vedkommer Os, saa Meget, der maae nedslaae Enhver, der, som Menneske med Aand og Hjerte, tager leverende Deel i Alt, hvad der angaaer Menneskevæl. Hertil komme nu de mindre Besværligheder, som Livet har i Folge med sig: de Medvandrændes Drillerier, med hvilke de paa Veien plage sig Selv og Andre, som om Veien selv ikke voldte Besværlighed nok, og havde alt for Meget, der hindrer i at naae Malet. Sandeligen; der hører Mod og mandig Udholdenhed til at gaae frem og ringeagte enhver Hindring og Forstyrrelse.

Du foler Alt dette dybere end Mennesker i Allmindelighed, og veed ogsaa godt, hvem Du tillidsfuld kan betroe, hvad der trykker og plager Dig. Hjertelig Tak! fordi Du erkjender mit Sindelag; til Ejengjeld lover jeg, at hvad Du betroede mig, skal

blive en Helligdom, hvilken jeg eftertænksom skal bevare, men ogsaa, som man jo kan ved ethvert aandigt Gode, i mit Indre bestjaeftige mig med, om maaske deraf kan udbringes nogen Beroligelse for Os begge eller en Gevinst for dem, der staar i nærmere Forbindelse med Os og vor Fader.

Troer Du ikke, at de Fleste betragte Livet som et Skuespil, i hvilket de snart lœsne snart grøde, saa-
lønge Stykket varer. De kunne ei faae det galt
eller redsomt nof, naar de kuns sidde mageligt, og
kunne efter Forestillingen finde en lidet Plads, hvor
de ved Erstatning i en sandelig Nydelse under spo-
gende Samtale kunne gjennemgaae Stykket, Skue-
spilleren og de Folkeser, af hvilke de selv og Andre
lode sig henribe.

Andre løbe omkring i Verden, ligesom Kvinder
og Born paa et Marked, de besee Alt, spørge om
Prisen paa Meget, men kjøbe lidet, og til sidst er
det, de bringe hjem, ikke andet end forgjent Vare
og ussellt Kram. De troe, at de skade Markedet,
naar de ikke komme der, og gjøre sig til af den ringe
Stjerv, hvilken de have bidraget til det Heles Vel.
Du har ikke det Kunne, som Democrit fra Abdera
havde, og det gjor dit Hjerte Ære; men Du græm-
mer Dig og sorger mere end Du bor; thi Menneskene
ere ei saa onde, at de skulde fortjene at hades: tvert-
imod ere de Fleste saa godmodige, at man kan tale

et Alversord med dem, naar man vil høre paa De-
res Indvendinger.

Meest er jeg bekymret over, at Du, feed af din Stil-
ling og dit Arbeide, onser Dig om ikke ud af Verden,
saa dog ud fra dens Besværligheder. Det er forforiske
Ord, som Du har tilskrevet mig: Lader Os gaae
bort, siger Du, fra denne Trykken og Trængsel, fra
denne Plagen, der begynder i Dag, ligesom den end-
te i Gaar. Vilde Vi lægge Alt det sammen, som
en goddædig Haand har skjenket Os, kunde Vi da
ikke føge et Fristed, hvor Vi levede kun for Naturen
og Videnskaberne, og, lykkelige i Os selv, uden Hen-
syn til Ros eller Dadel bestjærtigede Os med det,
der forekom Os behageligt og Andre gavnligt. Eller
hvad? om Vi droge Verden igennem og blevе der,
hvor der er Noget at see og at lære, indtil en ny
aandig Tilløftelse vinkede Os til et andet Sted?

Disse Forslag klinge behageligt; men jeg tilstop-
per mine Øren, som Olysses for Sirenernes Sang.
Skjent er det at virke i en behagelig Omgivelse og
i en venligt smilende Natur; vederoprægende er det
at udholde sig og fryde sig efter fuldendt Arbeide;
men det store Bud i Livet gjelder alle Mennesker,
endog om de kunde have det mageligere, det Bud: i
dit Ansigt Sved skal Du æde dit Brød.

Saa lader Os da blive, hvor Vi ere stillede og
ikke vige fra vor Post, indtil Vi kaldes til en anden,
eller, indtil Ordren Inder at brække op til et Land,

som Vi ei kjende, og som Vi kuns ved Tro og Haab
tunne komme i Besiddelse af. Isald, som Luther siger,
Vi plages af Djævelen, det er: af Uvidenheds,
Fordonis, Morsheds og Egenkjærligheds Land, da
ville Vi, som han, faste Blækhuset efter den Onde
og med Sandhedens og Frihedens Ord bekæmpe For-
stengelighed og Legn. Naar Vi kuns, hver for sin
Deel, beseire nogle Fjender, saa have Vi viist Os som
drabelige Mand.

Luthers Blækhus er blevet til en Vandflod, der
undergravede Hierarchiets paa Sand byggede Trone.
Vi ville i det mindste vaage for Huus og Hjord,
at ikke Flodstrommen, farvet med Blod, skal trænge
ind eg forstyrre, hvad i trenede Aarhundrede med Sklog-
stab og trolig Flid er blevet opbygget. Men at
Djævelen søger at forstyrre Eder, det glæder mig:
skriver den samme Luther til sine Venner og forhen-
værende Disciple: thi jeg seer, at I arbeide for
Herren.

Naar jeg læser og atter læser dit Brev, da seer jeg,
min Ven! at Du har Efteraarssygen. Den mørke
taagefulde Luft, det gule Græs, det falmede, faldende
Lov, de viñede Planter stikke overalt frem, ligesom i et
Digt af Galis. Denne Naturens Hendoen gjor mig
egsaas i mangen Time taus og stille, men da førster
jeg mit Øje mod Skyerne, indtil jeg seer Solen bryde
igjennem, eg, ligesom den vil atter med Foraars-

varme overstraale min Høve, saaledes, tenker jeg, vil Liv og Kraft vende tilbage i mit Arbeide, om og stundom Frost og Skulde nedskue mig. Alle Vi, der høre at gjøre med Ungdommens Opdragelse, især med dens Dannelsel til en mangefidet Bestemmelse, hvilken, uden klart at være antydet, ligger indhukket under den almindelige Vennerelse: lerd Forberedelse: Vi bæfftige Os med et Arbeide, der strider frem ved Zaalmodighed og under glade Forventninger. Vi ere Gartnere i Menneskenaturens herlige Have, og saaledes have Vi glade Timer, der ei vorde Andre til Deel; men Vi have ogsaa megen Sommer, Sorg og forgæves Arbeide.

Teg har ofte i Tankeerne udmalet dette Billedet, naar enten Dagens Byrde og Hede har trykket mig, eller naar den kolde Luft forfolede mig, eller naar udvortes Hindringer gjorde mig Arbeidet svært. Hvergang er jeg med mere Munterhed og Mod vendt tilbage fra Billedet til mit Arbeide. Ligesom i Has vedyrkningen bliver Sæden ofte nedslagt i temmelig haard Jordbund og de spæde Planter omhytte Driv-hausvarmen med den ustadige Føraarssel og de første Storme, der skulle frembringe en stadigere Aars-tid. Gartneren ordner sin Plantning efter Jordbunden og Naturen og pleier den med utrettelig Omhu; men den almindelige Lov, der af det Enes Til-intetgjorelse slaber for det Andet en gladere Tidre-

selse, over sin Rettighed; hemmelige og aabenbare
 Fiender forfolge den nye Skabning fra Moden, fra
 dens forste Spire til dens Blomstertid, og ofte
 nedtræder en U forsigtig den med Mæle opelskede Plan-
 te, ofte raser Raadhed i de fremspirende Blader, ofte
 overseer Gartneren en Ubetydelighed, som i fort Tid
 bliver til et farligt Onde, eller han overdriver det
 med at tildække, vande og bessere, og skader ved
 denne utidige Indgriben i Naturens langsomme, sta-
 dige Gang langt mere, end al udvortes Fare for-
 maaede. Desuagtet bliver et sjont Antal tilbage,
 der love Best, Blomster og Frugt. Naar da Plan-
 terne, hensatte i en vel overtanft Orden, voxe Som-
 meren og deres Modenhed imode, saa kan man ei-
 legge Arbeideren til Last, naar han betragter dem
 med Glæde og med et mod Himsen hævet taknemmel-
 lig Blit, eller naar han med Fornoelse viser sin
 Plantning for dem, der ville gjøre sig bekjendte med
 Ideen til Arbeidet og den Maade, paa hvilken det
 er udført. Naar nu disse ere Mænd, som, vel un-
 derrettede om Sagen, forbinde Dommekraft og Smag,
 saa lytter han paa hvort et Ord, som de sige en-
 ten til Ros eller Dadel, og lader ei ubemærket no-
 gen Mine eller noget Skuldertræk, nogen Ørælen
 eller Forbiulen, hvormed de tydeligst vise deres Bi-
 fald eller Mishag; thi kuns Indbildskhed og forfæn-
 gelig Egensjærlighed er altid tilfreds med sin egen
 Virksomheds Følge, kuns de ville bestandig roses

og afflære sig saaledes selv Veien til videre Fremstidet. Derimod gives der og ukaldede Dommere i Mængde. Enhver Dreng, enhver Halvlog mener at turde give sin Stemme angaaende det Arbeide, der har kostet Mænd Sved og Blod. Det bedste er at lade dem snakke og ikke forandre det mindste for deres Meningers Skyld; ligesom Maleren ikke gjor et eneste Træk i sit Malerie, naar Skomageren som Kunstdommeren vil belære ham angaaende Legemsbygningen, Stillingen eller Drapperiet.

Teg forførdes, ligesom Du, over den Længde, til hvilken denne Lignelse er udspunden, men af Dig især venter jeg ogsaa Tilgivelse. Du kender jo Skolemandens Mancer, at, naar han engang kommer i Hede, vil han ikke holde op igjen, men præfer væk lange over den bestemte Tid. Teg minder mig selv om, at din Langmodighed ei bor mere trættes, og Dig, at man ei kan gjøre noget bedre, end stedse at være vel tilmode saavel under Arbeidet som i Vederqægelsens Timer, og i det ringeste være glad i Haabet, naar Virkeligheden ei vil tillade det.

Andet Brev.

Du har som en arlig Mand erindret de Betingelseser, paa hvilke Vi, begge i vor tidlige Ungdom, indgik og beseglede vor Venstabspagt; med foreenede Kræfter at sage Alt, hvad der i Videnslæberne og i Livet forekom Os ødelt, sjældent og indtagende, men ogsaa med skarp Øie gjensidigen bemærke Fejl og Afvigelser i vore Bestrebelses og Handlinger, og uden Skaansel paatale, hvad der ei kunde bestaae med Sandhed og Ret. Det lovede Vi hinanden, og at Vi, sjældent adskilte i saa lang Tid og ved en forskellig Virkekreds, endnu ikke have glemt disse med Ungdomsvarme girne Løster, beviser dit Brev. Du opteg med Venstabelighed Erindringen om den Missmodighed, der vilde nedboie Dig, og Du lover med mere Munterhed og Haab at ville fæste dit Blik paa Livet og dets Beskjæftigelser. Derimod hebreider Du mig en sanguinisk Lysthed, der alt for levende fryster sig ved Blomster og Frugter, og let kan bringe min Sorg til at stige til en farlig Højde, naar den Zaage, der hviler over alt Jordis og Menneskeligt, pludseligen udbreder sig, og Sygdomme vise sig, der fordærve Blad og Kvist ja Stamme og Nod.

Det vækler, siger Du, en velgjørende Følesse at overskue med pectisk Sande det Hele i et Verf, og

Indbildungskraften udsmykker med egne Opfindelser det nærværende Skjonne til et Ideal; men hverledes gaaer det, naar Vi betragte det Stykkesvis og da see Ufuldkommeheder og Mangler i Mængde, hvilke stræfe Øs, dersom Vi uden Grund have rost noget, fernere me vor Følelse og maae be rove de dristige Forhaabninger, der fremarledes af vor Freer og vore Onsker, en stor Deel af deres Fasthed og Livlighed. Betragt nu, saa hører jeg Dig tilraabe mig, hvor utaknemmelig Jordbunden ofte er, som Du vil dyrke, hvor steenig og sumpig, saa at Sæden fortørres eller forraadner i den uvirksomme Masse. Betragt de talloze Fiender, som lure omkring og gnave Froet, Spiren og Reden, den Mængde Insecter, som til hvert Årstid synes at blive fremarlede af alle Elementer for at tilintetgjøre al vor Glæde og Haab. Tænk paa de Ødelæggelser, som den vilde dyriske Drift og den menneskelige Ondskab og Raahed forvolder. Tænk paa den Indsyndelse, som Himmelsgnugen og Beirliget har, ei at tale om de voldsomme Naturbegivenheder. Betænk, hvor efterladne, hvor egensindige, hvor indtagne af Fordomme og hvor fortrædelige Arbeiderne selv ofte ere, og de, som skulle besøge over disse og holde dem til Zugt og Orden.

Har jeg ikke noigtigen optaget i min Skildring Fortegnelsen paa alt det Ønde, som Du kan opregne? og hvorledes staar det nu med mit Mod og min

Munterhed? For det første svarer jeg: Naar Herren ei bevogter Staden, naar Herren ei bygger Huset, da vaage Vægterne forgives, da arbeide Tømmermændene uden Mytte, og jeg tenker, at, ligesom det i alt det onde og i alt det Gode bliver vedligeholdt et saa rigtigt Forhold, at det sidste ei alene ikke kan forgaae, men til sidst stedse maae seire, saa vil ogsaa i vort Verk blive sat Maal og Grændse for de naturlige fiender, saa de ei blive Øs for mægtige; men dem, som fremkomme af den menneskelige Frihed, maade Vi lære at kjende, ligesom hine, og uden at vente paa noget Mirakel, af alle Kræfter og med en levende Tro angribe og bekæmpe dem, de være saa enten i Øs eller uden for Øs.

Takket være altsaa Enhver, der gjor dem ret kjendelige for Øs, der ssildrer dem ret farlige for Øs og ikke slaaner Øs selv, naar Vi nære og pleie dem, uden at Vi selv formode det. Ogsaa takket være Du! fordi Du advarer for Sikkerhed og Selvtilfredshed. Du har ikke alene selv redeligen bldroget dit til dette Dicende, men Du har ogsaa tilstillet mig en skriftlig Uttring af en academisk Lærer om Heilgreb og Ufuldkommenheder ved den nuværende Underviisning i vore lærde Skoler. Deri omtales vel kuns nogle Ufuldkommenheder, som vare denne agtværdige Mand særdeles paafaldende i hans Embedsstilling; men den staer i Forbindelse med saa mangen anden Klage, der er gaaet forud, og hvor-

af der vel nu, da Sagen eengang er bragt paa Tale, tor fremkomme en storre Mængde. Mig glæder det hjerteligen, thi jeg glæder mig nu eengang over det, der er gavnligt og naturligt, om ogsaa Andre ere taabelige nok til at ørgre sig derover; Jeg glæder mig hjerteligen over, at man søger at oplyse hverandre angaaende det, der griber ind i saa Manges Virken og Stræben, og Du maae nu finde Dig i, at jeg, opmuntret og opfordret af Dig, ytrer mig for det første, om hvad der forekommer mig af virkelige og tilshneladende Mangler; dernest om Hindringerne for det Gode, hvilke der kunne og bor bortryddes, og hvilke der under Tingenes nærværende Forfatning synes uafvendelige, og endeligen om den Wei, som man uden Frygt og Twivl kan beträde og følge for med Ere at naae Maalet. Du seer nok, at Du ei slipper saa let dersra, og at det ei er gjort med dette Brev, ja ei engang med nogle breve.

Teg venter ingen Afsigelsesbrev fra Dig, og inddeles dersor trostig mit Emne, for at kunne i flere Afdelinger sende det til Dig og Andre, som Du vil drage ind med i vor Underholdning. Det forhen omtalte Skrift har givet Signal; altsaa først nogle Ord i Almindelighed angaaende dette; de enkelte Gjensidne, som det berører, ville esterhaanden komme i Betragtning, saaledes som Planen fører Os til dem.

At en academisk Lærer har undekastet Skole-

(2)

dannelsen eller Dannelsen i de lærde Skoler sin Besiddelse, fortjener dersør isærdeleshed Tak, fordi han, der egentlig saa at sige hosier den i Skolen nedlagte Sæd, allerbedst kan bedømme dens Godhed og Givtighed. Glædeligt er det ogsaa, at han ei har nævnet sit Navn, saa hæderligt det end er bekjendt og saa let det end er at gjette. Med Tak-nemmelighed nævner ham en stor Deel unge Mennesker, der pleiede efter Overgangen til den højere Dannelsse at soge og finde hos denne Mand sikker Veiledning og grundig Anvisning, og beklage nu tillige med saa mange Mænd, at Fædrelandet har tabt ham i det mindste af de nærmere Kredse. Dog her gælder det ei om Mavnets Anseelse, men om Oplysning og Forbedring i en almenrigtig Sag, og for denne vil det være tjenligere, at man alene lægger Mærke til Stemmen, uden at der bliver spurgt om Personen, der lader den høre.

Denne har jo opfordret til en Gjendrivelse, hvori man noiagtigen berører hver enkelt Ting, og tillige fremstætter den i en relig og anslændig Tone. Kunnsde, der længe have tænkt over denne Virkekredses Grænder og have gjort sig og andre Regnskab for grundede og ugrundede Fordringer, og ved Proven og Erfaring have lart at kjende det Hensigtsmæssige og hvad der kan udføres, kunns de funne tale med i en Sag, hvor det maae blive undersøgt, hvad

man har at stræbe efter i Skolerne, og hvad der kan udrettes. Forfatteren af et saadant Skrift, der just ikke ligefrem havde den Hensigt at gjendrive: derom kunde eens Indbildskhed og Utaknemmelighed drømme; men at undersøge den emspurgtte Gjenstand, maae det dog komme meget til Nutte, naar han lader en mangeaarig Beskjæftigelse med dette Fag og en under Forhold paa forskellige Steder indsamlet Erfaring tale for sig eller rettere af sig. Denne Erfaring vil den Lærer saa meget mere have indsamlet og anvende paa sin Bedommelse, der ikke kan stole paa en gjennem Aarhundrede vedligeholdt Bevrimmelse af den Undervisningsanstalt, ved hvilken han arbeider, men som, undersøkt af Almeenaand hos alle Medarbeidere og af Lærlingernes oppakte Gands, maae uafsladeligen opbyde alle sine Kræfter for at hørde en rigtig foretegnet og med Frej attraact Stilling; fort sagt: en Mand, der ikke har saaet sin Udmærkelse ved en Skole af aeldgammel Unseelse, men som maae hjælpe til at skaffe en forhen ringeagtet, forstyrret og uordentlig Skole Navn og Unseelse. En saadan Mand er meest opmærksom paa enhver Dadel, fordi han har i frist Erindring, hvor Meget der er at forbedre, og hvor store Brofsfeldigheder der endnu blive tilbage, og hvorledes den mandigen bekæmpede onde Magt uafsladeligen stræber at reise sig paa ny mod det sædelige og aandige Gode. Han modtager deraf ogsaa med største

Taknemmelighed enhver Beslering og Advarsel, som gives af Duelige og Besmenende. Han lærer og paa det noieste at tjende de mange Hindringer, som moede den bedste Villie, og veed i den Anledning at give Middel og Raad.

Et Skrift, kjære Ven! saadan som jeg tænker og ønsker mig det, er betegnet i selve Fordringen, som jeg gør til Forsatteren, og dets Vigtighed, ligesom dets Omsang fremlyser af den Gjenstand, som det skal omhandle. Var et Werk af den Art kommet mig for Gie, der tilfredsstillede mig, saa havde Du istedet for al andet Gearf faaet dette tilstillet fra mig. Nu maae Du, indtil Vi begge blive tilfredsstillede, modtage mine aabenhjertige Uttringer, deels som et Emne, over hvilket der lader sig tanke videre og sige mere, deels som en Opmuntring til Alle, der ved Dig lære at kjende det, til nu ikke at hvile eller holde op med, paa ny at bringe i Undersøgelse, hvad der endnu ei er udfundet, paa ny at anføre og bekæmpe Grunde og Fremstillinger, for at derved Alt, hvad der med Hensyn til vort Giemeed har nogen Vigtighed, kan vorde tilstrækkeligen omtalt eller, isald det ei lader sig giøre anderledes i Sydstland, skriftligen behandlet, saa at mange ikke omtalte Fortrin, mange kuerstigen skjulte Ufuldkommeheder, Bemærkninger og Erindlinger af alle Aarter kunne komme for Dagen, hvilket lunde være gavnligt for det Almindelige.

Teg seer i Tankeerne, at Du med sorgfuld Mine,
 med Skuldertræk, med, jeg veed ei ret selv, hris-
 ken advarende Betydning, henviser mig og min Fæt
 til Rolighed; men jeg hører nu eengang blandt dem,
 der ei kunne tvivle om det Gode, eller opgive Haab-
 bet om, at det skal vorde bedre blandt Menneskene
 i vort Fædreland. Siden Basedoys Tid er
 uendelig Meget gjort, vel ogsaa Meget urigtigt,
 men nok for Høsten, siden man har afslaget Virku-
 det, som var kommet blandt Hveden, og derved be-
 fordret den gode Gæds Frugtbarhed. Vor Tid be-
 gynder at blive fæd af de slette Digte og Theater-
 efterretninger, den oprøres ved de usle eventyrlige
 Fortællinger. Alvor udbreder sig ved den høie Be-
 tydning i Alt det, som seer.

Skulde det ikke være Os forundt ogsaa igjen at
 haabe varmere Deeltagelse i det, som angaaer vore
 unge Medborgeres Dannelsé, og at man med Sjels
 Kraft vil reise sig mod Alt, der vil formørke og
 nedkæ. Kun's Mod min Ven! Drag fækf til Kam-
 pen mod det Onde, med Tilstro til Menneskene og
 med klippefast Tillid til Gud, hvis Verk aabenba-
 rer sig i og blandt Menneskene.

Den offn^{et}tlige Examen begynder Tirsdagen den 13de September og fortsettes saaledes som vedfoede Planer udvise. Til denne Examen staaer Aldgangen aaben for Disciplenes Forældre og Børger saavel som for alle andre Velyndere af den videnskabelige Underviisning — hvilke her ved indbydes til at hædre Skolen med deres ærede Nærværelse.

ærbødigst

H a s s e l b a l ch.

Jem af Skolens Disciple ere anmeldte
som Dimittender:

Mathias Jeeger, en Son af Forpagter
M. Jeeger.

Peter Kuhlmann Finchenhoff, en Son
af Pastor E. Finchenhoff i Wallensbek.

Jens Jensen, en Stedson af Kjøbmand
Guldberg i Viborg.

Peter Tetens Zahrtmann, en Son af
Provst Zahrtmann i Viborg.

Christian Edward Møller, en Son af
Høiesterets-Secretair Carl Johannes Møl-
ler.

Med Disse holdes mundtlig Probe:

Dag.	Tid.	Lærefag.
Tirsdagen d. 13de Septbr.	9 — 11½.	Latin.
	11½ — 1.	Græsk.
Onsdagen d. 14de Septbr.	3 — 6.	Mathematik.
	9 — 11.	Historie og Geographi.
	11 — 12.	Fransk.
	12 — 1.	Tysk.
	3 — 6.	Hebraisk og Religion.

Med de øvrige Disciple begynder Examens
den 16de Septbr.

Dag.	Tid.	Klasse.	Lærefag.
Fredagen den 16de Septbr.	9 — 1. 3 — 6.	4 — 3.) 2.)	Latin.
Lørdagen d. 17de Septbr.	9 — 1.	2 — 1.	Latin.
Mandagen d. 19de Septbr.	9 — 1. 3 — 6.	4 — 3.) 2.)	Græss.
Tirsdagen d. 20de Septbr.	9 — 1. 3 — 6.	4 — 3.	Hebraisk og Religion.
Onsdagen d. 21de Septbr.	9 — 1.	2 — 1.	Religion.
Fredagen den 23de Septbr.	9 — 1. 3 — 6.	4 — 3. 3 — 2.	Historie og Geographi.
Lørdagen d. 24de Septbr.	9 — 1.	2 — 1.	Historie og Geographi.
Mandagen d. 26de Septbr.	9 — 1. 3 — 6.	4 — 3. 3 — 2.	Mathematik.
Tirsdagen d. 27de Septbr.	9 — 11. 11 — 12. 12 — 1.) 3 — 6.)	4 — 3. 4. 2 — 1.	Fransk. Tysk. Dansk.

S a n g
ved
Høitideligheden
paa
Biborg Kathedralskole
i
Anledning af den offentlige
Examen i Aaret 1825.

Trykt i Viborg - Stiftsbogtrykkerie.

Sign, O Gud! vor Streben her
Sign vor Flid og Mœic!
Saa vi skatte meer og meer
Viisdom fra det Høie.
Lad os i at stifte Gavn
Gande Glæder finde!
At vi funne Borgernavn
Hæderligen vinde.

E f t e r T a l e n .

Fyld, O Gud! med Viisdoms Aand
Bore unge Hjerter!
At vi vandre Haand i Haand
Veien, Kristus lærte.
Styrk os! naar i Kamp vi staae
Under Dydens Fane.
Hjælp os! at vi stedse gaae
Plichtens skjonne Bane.
